

Magyarország vadon élő emlőseinek aktualizált listája

CSORBA GÁBOR^{1*}, CSERKÉSZ TAMÁS¹, GÖRFÖL TAMÁS^{1,2}, NÉMETH ATTILA^{3,4}
és ZÖLEI ANIKÓ^{4,5}

¹ Magyar Természettudományi Múzeum, 1088 Budapest, Baross utca 13.

² Virologiai Nemzeti Laboratórium, Szentágothai János Kutatóközpont, Pécsi Tudományegyetem, 7624 Pécs, Ifjúság útja 20.

³ Debreceni Egyetem, Természetvédelmi Állattani és Vadgazdálkodási Tanszék, 4032 Debrecen, Böszörményi út 138.

⁴ Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület, Emlősvédelmi Szakosztály, 1121 Budapest, Költő u. 21.

⁵ Ökológiai Mezőgazdasági Kutatóintézet, 1038 Budapest, Ráby Mátyas u. 26.

*E-mail: csorba.gabor@nhmus.hu

Kivonat. A vadon élő fajok naprakész listái nem egyszerűen csak arról az igényünkről szólnak, hogy tudjuk, mi is él körülöttünk – ez az alapja a nemzeti és nemzetközi törvényi szabályozásoknak, a védett és fokozottan védett fajok köre meghatározásának, a CITES mellékleteinek, vagy éppen az IUCN Vörös Listájának. A hazai védett és fokozottan védett fajokról szóló jogi szabályozás felülvizsgálata, valamint az európai emlőstérképezési program (EMMA2) kapcsán aktuálissá vált a hazai vadon élő emlősök névjegyzékének megújítása is. Új fajok rendszeres megjelenése, korábban csak alkalmilag megfigyelt fajok állandó jelenléte, újonnan felismert kriptikus fajok elkülönítése és taxonómiai revíziók következtében hét, az eddigi listákon nem szereplő faj került a névjegyzékbe, itt bemutatott elterjedési térképeik az EMMA2 program magyarországi adatbázisának adatai alapján készültek. Ismereink szerint a hazánkban vadon előforduló emlősfajok száma kilencvenre emelkedett.

Kulcsszavak: elterjedés, fajlista, Magyarország, Mammalia

Elfogadva: 2024.10.21.

Elektronikusan megjelent: 2024.11.08.

Bevezetés

Egy terület élővilágának fajösszetétele nem állandó, hiszen a változó klimatikus, élőhelyi adottságok vagy közvetlen emberi tevékenység nyomán, a lokális kipusztulások, természetes betelepülések, vagy éppen a megjelenő idegenhonos fajok mind-mind befolyásolják, milyen állatok, növények, gombák élnek körülöttünk. De van egy másik fontos tényező is, ami meghatározza a helyi, országos, vagy éppen világléptékben készülő fajlistákat: hogy mi magunk mennyire ismerjük, illetve ismerjük fel az egyes fajokat. Az úgynevezett kriptikus („rejtett”) fajok fogalma általánosságban annak a leírása, amikor egy fajról új vizsgálatok alapján bizonyosodik, hogy valójában régóta külön evolúciós utakon járó, egymástól legalább genetikai állományukban, esetleg életmódjukban, elterjedésükben is jelentősen különböző, de anatómiailag hasonló, közeli rokon fajok együtteséből áll. Az egyre szélesebb körben használt molekuláris biológiai vizsgálatoknak köszönhetően, mind több csoport vizsgálata során válik

bizonyossá, hogy ilyen, eddig fel nem ismert kriptikus fajokból áll. Mindez folyamatosan alátámasztja nem csak a trópusok, hanem Európa és benne hazánk élővilágának változatosságáról eddig kialakult képünket, rávilágít ismereteink hiányosságaira, és új kutatási ötleteket is ad. A vadon élő fajok naprakész listái nem egyszerűen csak arról az igényünkről szólnak, hogy tudjuk, mi is él körülöttünk – ez az alapja a nemzeti és nemzetközi törvényi szabályozásoknak, a védett és fokozottan védett fajok köre meghatározásának, a CITES (Egyezmény a veszélyeztetett vadon élő állat- és növényfajok nemzetközi kereskedelméről) mellékleteinek, vagy éppen a Természetvédelmi Világszövetség (IUCN) Vörös Listájának. Az Agrárminisztérium Természetmegőrzési Főosztálya 2024-ben indította el a hazai védett és fokozottan védett fajok körének felülvizsgálatát, ami pont egybeesik az új európai emlőstérképezési program (EMMA2 – Atlas of European Mammals 2nd Edition) alapjául szolgáló európai emlősnévgyűjtek megújításával. Mivel az emlősök kapcsán mindkét feladat koordinálásában részt vesz a Magyar Természettudományi Múzeum együttműködésben a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület Emlősvédelmi Szakosztályával, az EMMA2 térképezés kapcsán szerzett információinkat felhasználhattuk a hazai lista naprakész tételében is. A hazai emlősökkel (köztük a tudományos és köznap nevekkel is) foglalkozó eddigi utolsó, átfogó munka a Magyarország emlőseinek atlasza (BIHARI *et al.* 2007); a jelen munka nevezéktani tekintetben ennek átdolgozása, frissítése. A tudományos nevek használatakor a folyamatosan frissülő Mammal Diversity Database-t (2024a) követtük.

Anyag és módszer

A magyarországi vadon élő emlősök revideált listájának összeállításakor számos szempontot kellett mérlegelni. Így nem szerepelnek rajta:

- háziállatok (az elvadult házi macska és házi kutya sem)
- azok a fajok, melyeknek 2000 óta nincs adata (zerge, kanadai hód)
- olyan fajok, melyek kóborló példányai a jellemző elterjedési területtől távol, nem megjósolható módon és rendkívül ritkán bukkannak fel (jávorszarvas)
- olyan fajok, melyeknek szabadon nincsenek önfenntartó populációik, csak vadasparki körülmények között fordulnak elő (szikaszarvas, európai bölény, Przsevalszkij-ló)
- olyan fajok, melyeknek az elmúlt 50 évből nincs adata, így feltehetően kipusztultak hazánkból (szerémségi földikutya).

Felkerültek viszont újabbak, melyek

- rendszeresen megjelennek, még ha országhatáron belüli szaporodásuk eddig nem is bizonyított (barna medve)
- korábban csak alkalmilag megfigyelt fajok, amelyek jelenléte immáron állandó (amerikai nyérc, nutria)
- újonnan felismert kriptikus fajok, melyek egy korábban jól ismert fajból lettek önálló fajként leválasztva (mediterrán denevér a horgasszörű denevérből, Laverned-pocok a csaltjáró pocokból)
- már régebben önálló fajnak gondolt taxonok, amelyek csak nemrég nyertek egyértelmű bizonyítást, és lettek immáron hivatalosan is elfogadottak (magyar földikutya és délvidéki földikutya a „nyugati földikutya-fajcsoport” helyett).

Névváltozások is történtek,

- eddig csak alfajként számontartott, de most már önálló fajok, így ezen a néven szerepelnek (*Neomys milleri* a *N. anomalus milleri* helyett, *Sicista trizona* a *S. subtilis trizona* helyett)
- megváltozott a nemzetség tudományos neve (*Cnephaeus* az *Eptesicus* helyett, *Alexandromys oeconomicus* a *Microtus oeconomicus* helyett)
- ugyanazon nemzetségen belül, más fajhoz sorolják be a taxont (a muflon jelenleg elfogadott tudományos neve *Ovis gmelini* az *O. aries/O. orientalis/O. musimon* helyett).

Az újonnan listára került fajok elterjedési térképei az EMMA2 program magyarországi adatbázisának adatai alapján készültek (ZÖLEI & CSORBA 2024).

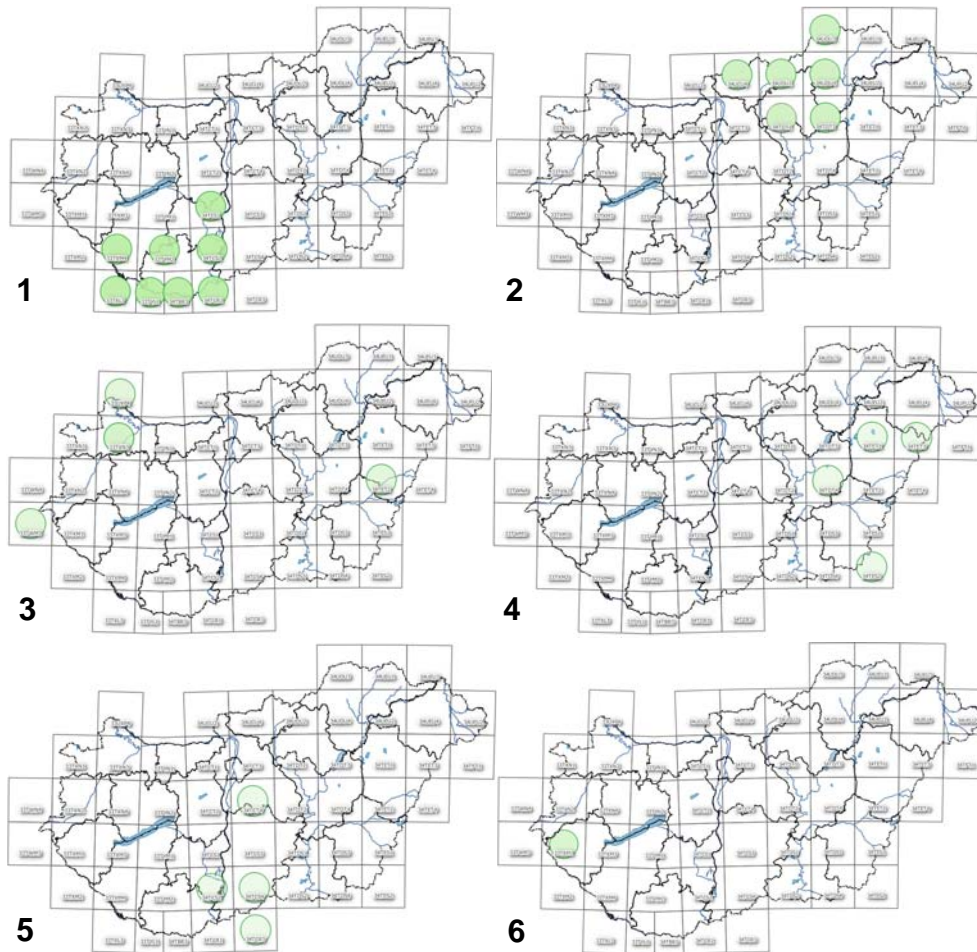
Eredmények

Az újonnan felkerült fajok hazai elterjedésével, illetve a taxonómiai-szisztematikai revízióval kapcsolatos eredményeket (rendszerinti sorrendben) az alábbiakban ismertetjük részletesen.

Myotis crypticus RUEDI, IBÁÑEZ, SALICINI, JUSTE & PUECHMAILLE, 2019 – mediterrán denevér

Az európai és észak-afrikai horgasszörű denevérek (*Myotis nattereri*) vizsgálata során kiderült, hogy több, régen elvált genetikai leszármazási vonal fordul elő különböző régiókban (GARCÍA-MUDARRA *et al.* 2009, PUECHMAILLE *et al.* 2012, SALICINI *et al.* 2013). A fajkomplexből legelsőként az Ibériai-félszigeten előforduló *Myotis escaleraei*-t különítették el, majd további két tudományra új fajt – köztük a mediterrán denevért (*Myotis crypticus*) – is leírtak (JUSTE *et al.* 2019). A mediterrán denevér a Földközi-tenger medencéjének nyugati és középső részén terjedt el, de teljes genomok vizsgálata alapján, elterjedési területének keleti részén széles körben hibridizálódik a horgasszörű denevérral (JOSIĆ *et al.* 2024). Ez a hibridzóna hazánk dél-dunántúli részére is kiterjed, az itt mintázott egyedek többsége döntően (70–90% közötti arányban) *Myotis crypticus* genomi bélyegeket mutatott, mely alapján kijelenthető, hogy a faj hazánkban is előfordul. A Balatontól északra valószínűleg nem fordulnak elő nagyobb arányban *Myotis crypticus* genomrészteteket hordozó egyedek – egy, a Bakonyban mintázott példány genomja 7%-ban volt *M. crypticus* és 93%-ban *Myotis nattereri*, ettől északabbra kizárólag „tiszta” *Myotis nattereri* populációkat találtak. A fentiekből következően, a Balatontól délre lévő populációk mediterrán denevérek, míg az attól északabbra lévő állományok horgasszörű denevérek tekinthetők.

A mediterrán denevér külső morfológiai bélyegek alapján megkülönböztethetetlen a horgasszörű denevértől, azonban morfometriai módszerekkel és statisztikai elemzésekkel – kisebb méretű koponyája alapján – elkülöníthető attól (JUSTE *et al.* 2019). A hazánkban élő populációk a horgasszörű denevérhez hasonlóan erdőlakók, kedvelik az idősebb, odvas fákat jelentősebb számban tartalmazó erdőrészteteket. Elsősorban domb- és hegyvidéki erdőkben találhatjuk meg a fajt, de síkvidéki erdőkben is előfordul (1. ábra).

1–6. ábrák. Emlősfajok elterjedése hazánkban. 1: mediterrán denevér (*Myotis crypticus*); 2: barna medve (*Ursus arctos*); 3: amerikai nyérc (*Neogale vison*); 4: magyar földikutya (*Nannospalax hungaricus*); 5: délvideki földikutya (*Nannospalax montanosyrmiensis*); 6: Laverned-pocok (*Microtus lavernedii*).

Figures 1–6. The distribution of some mammal species in Hungary. 1: Cryptic Myotis (*Myotis crypticus*); 2: Brown Bear (*Ursus arctos*); 3: American Mink (*Neogale vison*); 4: Hungarian Blind Mole-rat (*Nannospalax hungaricus*); 5: North Serbian Blind Mole-rat (*Nannospalax montanosyrmiensis*); 6: Mediterranean Field Vole (*Microtus lavernedii*).

Ursus arctos LINNAEUS, 1758 – barna medve

A kárpáti barnamedve-populáció növekedésének, terjedésének és a faj élőhelyeit érintő – részben emberi – hatások következtében, az elmúlt két évtizedben egyre több helyen, egyre több barna medvét figyelnek meg hazánkban (2. ábra). A kárpáti populációval való közvetlen kapcsolat egyedileg jelölt példány adatai alapján is igazolt. Míg a korábbi előfordulási adatok alapvetően kóborlásra utaltak, napjainkra már egész évi itt tartózkodással, átteleléssel, fokozatos megtelepedéssel számolhatunk, és rövid időn belül várható a faj első dokumentált hazai szaporodása is. A megfigyelések túlnyomó többsége erdei élőhelyeken történik, de a barna medve alkalmanként településeken, illetve azok közelében is felbukkan. Az eddigi adatok alapján úgy tűnik, hogy a faj egyedei a folyóvölgyek mentén mozognak (GOMBKÖTŐ *et al.* 2024). A hazai állomány alakulásában valószínűleg szerepet játszik a vaddisznó egyedszámának utóbbi években tapasztalt jelentős csökkenése, aminek következtében jelentősen bővült a barna medve táplálékbázisa. A medvék rendszeresen látogatják a vad-etetőket is, ahol jelentős mennyiségű táplálékot találnak, mely körülmény szerepet játszhat az embertől való félelemérzet csökkenésében. A faj jelenleg konfliktusokat nem okoz (GOMBKÖTŐ *et al.* 2024).

Neogale vison (VON SCHREBER, 1777) – amerikai nyérc

Magyarországon az 1990-es évekig folyt nyérctenyésztés, és bár minden bizonnyal szöktek meg példányok, a fajnak évtizedekig nem volt bizonyított hazai előfordulása. Az első vadon élő példány tetemét 1988-ban találták Biharugrán (Magyar Természettudományi Múzeum Emlősgyűjtemény Adatbázisa). A szomszédos országokban terjeszkedő állományok alapján várható volt újabb példányok felbukkanása. A Szigetközben ma már szaporodó állománya él, horgászoktól és fotósoktól származó adatai ismertek az utóbbi 6 évből (3. ábra). A magyar–osztrák–szlovén hármashatáron kameracsapda rögzített róla képet 2020 áprilisában (LANSZKI J. személyes közlése). Lassú terjedése prognosztizálható. Számos vizes élőhelytípusban előfordulhat, különösen kedveli a lassú vízfolyások és a tavak környékét, de vizektől nagy távolságra is megtelepedhet. Hasonló élőhelyeket népesít be, mint a pézsmapocok, és szívesen él a hódok közelében is. Az amerikai nyérc a hasonló életmódú, de nála kisebb testméretű európai nyércet (*Mustela lutreola*) képes kiszorítani élőhelyéről. Feltehetően ez a versengés is hozzájárult a kritikusan veszélyeztetett státusú rokon európai állománynak drámai összeomlásához.

Nannospalax hungaricus (NEHRING, 1898) – magyar földikutyá

A magyarországi földikutyák rendszertani helyzete, illetve taxonómiai változatosságuk sokáig nem volt pontosan ismert. Mindez tükröződik a jelenleg hatályos hazai jogi szabályozásban is (66/2015. (X.26.) FM rendelet), ahol a fokozottan védett fajok körében a földikutyák *Nannospalax leucodon* fajcsoportja (mint nagyfaj) szerepel, megemlítve, hogy a védelem az ide tartozó összes hazai (kis)fajra vonatkozik. A nyugati földikutyának (*N. leucodon*), mint a nemzetség egyetlen, Európában honos fajának további fajokra bontását több kutató hosszú ideje kezdeményezte, először csonttani (MÉHELY 1909), majd citogenetikai (SAVIĆ & SOLDATOVIĆ 1984) eredmények alapján. Azonban csak a nemzetség teljes európai áréájára kiterjedő, a legújabb molekuláris biológiai módszereket és statisztikai fajlehatárolást alkalmazó vizsgálatok (NÉMETH *et al.* 2024) igazolták, hogy Magyarországon jelenlegi ismer-

reteink szerint két földikutyafaj fordul elő. A két faj felterjedése világosan elkülönül egymástól, a magyar földikutyája (mely a genetikai vizsgálatok alapján magában foglalja a korábban különálló taxonnak vélt erdélyi földikutyát is) a Tiszántúlon honos (4. ábra). A fajnak 8 természetes, és további 2, természetvédelmi beavatkozás során újonnan létrehozott állománya ismert hazánkból (CSORBA *et al.* 2024).

Nannospalax montanosyrmiensis (SAVIĆ & SOLDATOVIĆ, 1974) – délvívidéki földikutyája

A Magyarország területéről jelenleg ismert másik földikutyafaj hazai elterjedése a Duna-Tisza közére korlátozódik (5. ábra). A délvívidéki földikutyája anatómiai bélyegek alapján nem különíthető el a magyar földikutyától, a két faj megkülönböztetése csak genetikai vizsgálat révén lehetséges (NÉMETH *et al.* 2020). A délvívidéki földikutyája a többi földikutyától mintegy 2 millió éve elkülönült, ősi leszármazási vonalat képvisel a Kárpát-medencében, melynek legközelebbi rokonait a Nyugat-Balkán hegyvidékein találjuk (NÉMETH *et al.* 2024). A fajnak mindössze három természetes, és további kettő, természetvédelmi beavatkozás keretében újonnan létrehozott állománya létezik hazánkban (CSORBA *et al.* 2024).

Microtus lavernedii (CRESPON, 1844) – Laverned-pocok

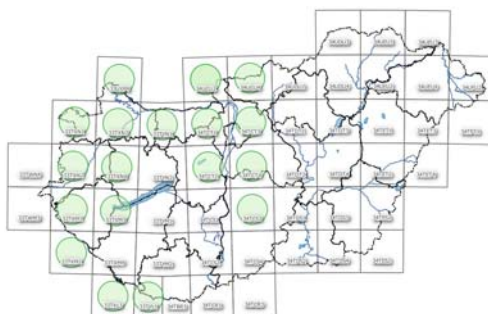
A csaltjáró pocok (*Microtus agrestis*) európai állományainak molekuláris biológiai vizsgálata először csak egy mitokondriális gén (JAAROLA & SEARLE 2004), majd később sokgénes elemzések alapján is (PAUPERIO *et al.* 2012) három, egymástól jól elváható klád jelenlétét mutatta ki. Ezt a három kládot immáron három különálló fajként fogadják el, *M. agrestis*, *M. lavernedii*, illetve *M. rozianus* néven (Mammal Diversity Database 2024b).

A vizsgálatok szerint hazánkban a dominánsan északi elterjedésű, szűkebb értelemben vett (*sensu stricto*) *M. agrestis* mellett, egy őrségi példány alapján a déli elterjedésű *M. lavernedii* is előfordul (6. ábra). A két faj érintkezési zónája nem ismert, de elképzelhető, hogy a Laverned-pocok a Dél-Dunántúl teljes területén elterjedt, és az innen származó csaltjárópocok-adatok erre a fajra vonatkoznak. A szekvencia-különbségek mellett, morfológiai eltérést eddig nem mutattak ki a két faj között.

A faj ökológiai igényei hazánkban megegyezhetnek a *M. agrestis* élőhelyi igényeivel, így jellemzően a nedves rétek, patakpartok lakója (GUBÁNYI & HORVÁTH 2007).

Myocastor coypus (MOLINA, 1782) – nutria

A Dél-Amerikában őshonos rágsálófaj Magyarország Emlőseinek Atlaszában (BIHARI *et al.* 2007) még a bizonytalan státuszú, várhatóan meglepedő fajok között sem szerepelt, de gyors terjedésére jellemző, hogy az Európai Unió és Tanács 1143/2014/EU rendelete alapján a magyar állami természetvédelem 2016 augusztusában már jegyzékbe vette, mint hazánkban „természetben előforduló, de nem széles körben elterjedt” idegenhonos inváziós fajt. Az adatok szerint a klimatikus tényezők (hideg telek) hatékonyan kontrollálják a faj terjedését (SCHERTLER *et al.* 2020), de az elmúlt 10 évben (összefüggésben az enyhe telekkel) folyamatosan nőtt a megfigyelések száma. 2017 óta már biztos adataink vannak állandó, szaporodó állományokról (VÁCZI 2022), és egyes területek jól dokumentált, fokozatos benépesüléséről (PURGER *et al.* 2024). Hazánkban az észlelések elsősorban a Duna mentéről, a Dunántúlról és a Börzsönyből származnak (BÓCSI *et al.* 2024) (7. ábra).

7. ábra. A nutria (*Myocastor coypus*) elterjedése hazánkban

Figure 7. The distribution of the Coypu (*Myocastor coypus*) in Hungary

A Mellékletben bemutatjuk a hazánkban bizonyítottan előforduló 90 vadon élő emlősfajt.

Köszönetnyilvánítás. A szerzők köszönetüket fejezik ki az elterjedési adatok összegyűjtésében nyújtott önzetlen munkájukért a nemzeti parki igazgatóságok elkötelezett munkatársainak, az Agrárminisztérium Természetmegőrzési Főosztálya dolgozóinak, és az MME Emlősvédelmi Szakosztálya tagságának. Külön hálásak vagyunk SELMECZI-KOVÁCS ÁDÁMNAK (DINPI) és LŐRINCZ TAMÁSNAK a térképek elkészítésénél nyújtott nélkülözhetetlen segítségükért; CZABÁN DÁVIDNAK, GOMBKÖTŐ PÉTERNEK (BNPI), KATONA KRISZTIÁNNAK (MATE), LAKATOS KRISZTIÁNNAK, LANSZKI JÓZSEFNEK (HUN-REN BLKI), MOLDOVÁN ORSOLYÁNAK (HNPI) és PURGER JENŐNEK (PTE) sokrétű szakmai együttműködésükért; támogató bírálatukért pedig ESTÓK PÉTERNEK (EKE) és LANSZKI JÓZSEFNEK.

Irodalomjegyzék

- BIHARI Z., CSORBA G. & HELTAI M. (szerk.) 2007. *Magyarország emlőseinek atlasza*. Kossuth Kiadó, Budapest, 360 pp.
- BÓCSI B., BÍRÓ ZS. & KATONA K. 2024. A nutria (*Myocastor coypus*) terjeszkedése Közép-Európában: biológiai és gazdálkodási vonatkozások. In: CSERKÉSZ T., KISS CS. & CSORBA G. (szerk.), *Emlőskutatók Szakmai Napja: Konferencia és Workshop*. MTM, Eger, p. 9.
- CSORBA G., MOLDOVÁN O., SCHNEIDER V. & NÉMETH A. 2024. Conservation status of the blind mole rat populations in Hungary (Rodentia: Spalacinae: Nannospalax) revisited – *Biologia Futura*, 74: 475–487. <https://doi.org/10.1007/s42977-024-00204-8>
- GARCÍA-MUDARRA J.L., IBÁÑEZ C. & JUSTE J. 2009. The Straits of Gibraltar: barrier or bridge to Ibero-Moroccan bat diversity? *Biological Journal of the Linnean Society*, 96(2): 434–450. <https://doi.org/10.1111/j.1095-8312.2008.01128.x>
- GOMBKÖTŐ P., CSERKÉSZ T., PAPP F., NÉMETH B., LANTOS I., KLESZÓ A., MLAKÁR P., ÉZSÖL T., ILLYÉS E., BARTHA C., PONGRÁCZ Á., URBÁN L., MOLNÁR M., CZIKORA J., NOVÁK A. & SZABÓ Á. 2024. A barna medve (*Ursus arctos*) státuszának várható változása Magyarország faunájában. In: CSERKÉSZ T., KISS CS. & CSORBA G. (szerk.), *Emlőskutatók Szakmai Napja: Konferencia és Workshop*. MTM, Eger, p. 16.

- GUBÁNYI A. & HORVÁTH GY. 2007. Csallitjáró pocok. In: BIHARI Z., CSORBA G. & HELTAI M. (szerk.), *Magyarország emlőseinek atlasza*. Kossuth Kiadó, Budapest, pp. 160–161.
- JAAROLA M. & SEARLE J. 2004. A highly divergent mitochondrial DNA lineage of *Microtus agrestis* in southern Europe. – *Heredity*, 92: 228–234. <https://doi.org/10.1038/sj.hdy.6800400>
- JOSIĆ D., ÇORAMAN E., WAURICK I., FRANZENBURG S., ANCILLOTTO L., BAJIĆ B., BUDINSKI I., DIETZ C., GÖRFÖL T., HAYDEN BOFILL S.I., PRESETNIK P., RUSSO D., SPADA M., ZRNČIĆ V., BLOM M.P.K. & MAYER F. 2024. Cryptic hybridization between the ancient lineages of Natterer's bat (*Myotis nattereri*). *Molecular Ecology*, 33(13): e17411. <https://doi.org/10.1111/mec.17411>
- JUSTE J., RUEDI M., PUECHMAILLE S.J., SALICINI I. & IBÁÑEZ C. 2019. Two new cryptic bat species within the *Myotis nattereri* species complex (Vespertilionidae, Chiroptera) from the Western Palaearctic. *Acta Chiropterologica*, 20(2): 285–300. <https://doi.org/10.3161/15081109ACC2018.20.2.001>
- MÉHELY L. 1909. *Species generis Spalax. A földi kutyák fajai származás- és rendszertani tekintetben*. Magyar Tudományos Akadémia, Budapest, 419 pp.
- NÉMETH A., CSORBA G., LACZKÓ L., MIZSEI E., BEREZKI J., PÁSZTOR J.A., PETRÓ P. & SRAMKÓ G. 2020. Multi-locus genetic identification of a newly discovered population reveals a deep genetic divergence in European blind mole rats (Rodentia: Spalacidae: Nannospalax). *Annales Zoologici Fennici*, 57: 89–98. <https://doi.org/10.5735/086.057.0110>
- NÉMETH A., MIZSEI E., LACZKÓ L., CZABÁN D., HEGYELI ZS., LENGYEL SZ., CSORBA G. & SRAMKÓ G. 2024. Evolutionary history, and systematics of European blind mole rats (Rodentia: Spalacidae: Nannospalax): Multilocus phylogeny and species delimitation in a puzzling group. *Molecular Phylogenetics and Evolution*, 190: 107958 <https://doi.org/10.1016/j.ympev.2023.107958>
- PAUPÉRIO J., HERMAN J.S., MELO-FERREIRA J., JAAROLA M., ALVES P.C. & SEARLE J.B. 2012. Cryptic speciation in the field vole: a multilocus approach confirms three highly divergent lineages in Eurasia. *Molecular Ecology*, 21(24): 6015–6032. <https://doi.org/10.1111/mec.12024>
- PUECHMAILLE S.J., ALLEGRINI B., BOSTON E.S.M., DUBOURG-SAVAGE M.-J., EVIN A., KNOCHÉL A., LE BRIS Y., LECOQ V., LEMAIRE M., RIST D. & TEELING E.C. 2012. Genetic analyses reveal further cryptic lineages within the *Myotis nattereri* species complex. *Mammalian Biology*, 77: 224–228. <https://doi.org/10.1016/j.mambio.2011.11.004>
- PURGER T.J., HORVÁTH Z., CSÓR S. & PURGER J.J. 2024. Spread of the coypu *Myocastor coypus* (Molina, 1782) along the Drava River in Hungary. *Natura Croatica*, 33(1): 175–181. <https://doi.org/10.20302/NC.2024.33.14>
- SALICINI I., IBÁÑEZ C. & JUSTE J. 2013. Deep differentiation between and within Mediterranean glacial refugia in a flying mammal, the *Myotis nattereri* bat complex. *Journal of Biogeography*, 40(6): 1182–1193. <https://doi.org/10.1111/jbi.12062>
- SAVIĆ I. & SOLDATOVIĆ B. 1984. *Karyotype evolution and taxonomy of the genus Nannospalax Palmer, 1903, Mammalia, in Europe*. Serbian Academy of Sciences and Arts, Separate Editions, Vol. 560, Department of Natural and Mathematical Sciences 29: 104 pp.
- SCHERTLER A., RABITSCH W., MOSER D., WESSELY J. & ESSL F. 2020. The potential current distribution of the coypu (*Myocastor coypus*) in Europe and climate change induced shifts in the near future. *NeoBiota*, 58: 129–160. <https://doi.org/10.3897/neobiota.58.33118>
- VÁCZI O. 2022. Nutria. *Myocastor coypus* (Molina, 1782). In: HARASZTHY L. (szerk.): *Invasive animal species in Hungary*. Duna-Ípoly National Park Directorate – Ministry of Foreign Affairs and Trade, Budapest, pp. 338–341.

Internetes források:

Mammal Diversity Database 2024a. Mammal Diversity Database (Version 1.13). Zenodo.
<https://doi.org/10.5281/zenodo.10595931>

Mammal Diversity Database 2024b. *Microtus lavernedii*. <https://www.mammaldiversity.org/taxon/1002077>

Zölei A. & Csorba G. 2024. EMMA2 Hungarian Data Database v1.9. <https://10.13140/RG.2.2.14530.80320>

Hivatkozott jogszabályok:

66/2015. (X.26.) FM rendelet az elkobzott védett természeti értékekkel kapcsolatos intézkedésekről szóló 19/1997. (VII. 4.) KTM rendelet, valamint a védett és a fokozottan védett növény- és állatfajokról, a fokozottan védett barlangok köréről, valamint az Európai Közösségben természetvédelmi szempontból jelentős növény- és állatfajok közzétételéről szóló 13/2001. (V. 9.) KöM rendelet módosításáról.

Az Európai Parlament és Tanács 1143/2014/EU rendelete (2014. október 22.) az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről.

Melléklet: Magyarország vadon élő emlőseinek listája
Appendix: Checklist of Hungarian wild mammals

rend	család	tudományos név	magyar név
1	Rovarevők Eulipotyphla	Erimacidae <i>Erinaceus roumanicus</i>	keleti sün
2	Rovarevők Eulipotyphla	Soricidae <i>Sorex alpinus</i>	havasi cickány
3	Rovarevők Eulipotyphla	Soricidae <i>Sorex araneus</i>	erdei cickány
4	Rovarevők Eulipotyphla	Soricidae <i>Sorex minutus</i>	törpe cickány
5	Rovarevők Eulipotyphla	Soricidae <i>Neomys fodiens</i>	közönséges vízicickány
6	Rovarevők Eulipotyphla	Soricidae <i>Neomys milleri</i>	Miller-vízicickány
7	Rovarevők Eulipotyphla	Soricidae <i>Crocidura leucodon</i>	mezei cickány
8	Rovarevők Eulipotyphla	Soricidae <i>Crocidura suaveolens</i>	keleti cickány
9	Rovarevők Eulipotyphla	Talpidae <i>Talpa europaea</i>	közönséges vakond
10	Denevérek Chiroptera	Rhinolophidae <i>Rhinolophus euryale</i>	kereteknyergű patkósdenevér
11	Denevérek Chiroptera	Rhinolophidae <i>Rhinolophus ferrumequinum</i>	nagy patkósdenevér
12	Denevérek Chiroptera	Rhinolophidae <i>Rhinolophus hipposideros</i>	kis patkósdenevér
13	Denevérek Chiroptera	Miniopteridae <i>Miniopterus schreibersii</i>	európai hosszúszájú-denevér
14	Denevérek Chiroptera	Vespertilionidae <i>Cnephaeus nilssonii</i>	északi késeidenevér
15	Denevérek Chiroptera	Vespertilionidae <i>Cnephaeus serotinus</i>	közönséges késeidenevér
16	Denevérek Chiroptera	Vespertilionidae <i>Nyctalus leisleri</i>	szőröskarú koraidenevér
17	Denevérek Chiroptera	Vespertilionidae <i>Nyctalus lasiopterus</i>	óriás koraidenevér
18	Denevérek Chiroptera	Vespertilionidae <i>Nyctalus noctula</i>	rőt koraidenevér
19	Denevérek Chiroptera	Vespertilionidae <i>Pipistrellus pipistrellus</i>	közönséges törpedenevér
20	Denevérek Chiroptera	Vespertilionidae <i>Pipistrellus kuhlii</i>	fehérszélű törpedenevér
21	Denevérek Chiroptera	Vespertilionidae <i>Pipistrellus nathusii</i>	durvavitorlájú törpedenevér
22	Denevérek Chiroptera	Vespertilionidae <i>Pipistrellus pygmaeus</i>	szoprán törpedenevér
23	Denevérek Chiroptera	Vespertilionidae <i>Barbastella barbastellus</i>	nyugati piszedenevér

HAZAI EMLŐSÖK LISTÁJA

rend	család	tudományos név	magyar név
24 Denevérek	Chiroptera	Vespertilionidae <i>Plecotus auritus</i>	barna hosszútűli-denevér
25 Denevérek	Chiroptera	Vespertilionidae <i>Plecotus austriacus</i>	szürke hosszútűli-denevér
26 Denevérek	Chiroptera	Vespertilionidae <i>Vespertilio murinus</i>	féhértorkú denevér
27 Denevérek	Chiroptera	Vespertilionidae <i>Hypsignathos savii</i>	alpesi denevér
28 Denevérek	Chiroptera	Vespertilionidae <i>Myotis myotis</i>	közönséges denevér
29 Denevérek	Chiroptera	Vespertilionidae <i>Myotis blythii</i>	hegyesostrú denevér
30 Denevérek	Chiroptera	Vespertilionidae <i>Myotis alcathoe</i>	nimfadenévr
31 Denevérek	Chiroptera	Vespertilionidae <i>Myotis mystacinus</i>	bajuszos denevér
32 Denevérek	Chiroptera	Vespertilionidae <i>Myotis bechsteinii</i>	nagyfüli denevér
33 Denevérek	Chiroptera	Vespertilionidae <i>Myotis brandtii</i>	Brandt-denevér
34 Denevérek	Chiroptera	Vespertilionidae <i>Myotis dasycneme</i>	tavi denevér
35 Denevérek	Chiroptera	Vespertilionidae <i>Myotis daubentonii</i>	vizi denevér
36 Denevérek	Chiroptera	Vespertilionidae <i>Myotis emarginatus</i>	csonkafüli denevér
37 Denevérek	Chiroptera	Vespertilionidae <i>Myotis nattereri</i>	horgasszórú denevér
38 Denevérek	Chiroptera	Vespertilionidae <i>Myotis crypticus</i>	mediterrán denevér
39 Ragadozók	Carnivora	Canidae <i>Canis aureus</i>	aranyakál
40 Ragadozók	Carnivora	Canidae <i>Canis lupus</i>	szürke farkas
41 Ragadozók	Carnivora	Canidae <i>Nyctereutes procyonoides</i>	nyesikutya
42 Ragadozók	Carnivora	Canidae <i>Vulpes vulpes</i>	vörös róka
43 Ragadozók	Carnivora	Ursidae <i>Ursus arctos</i>	barna medve
44 Ragadozók	Carnivora	Procyonidae <i>Procyon lotor</i>	észak-amerikai mosómédve
45 Ragadozók	Carnivora	Mustelidae <i>Mustela erminea</i>	hermelin
46 Ragadozók	Carnivora	Mustelidae <i>Mustela nivalis</i>	eurázsiai menyét

rend	család	tudományos név	magyar név
47 Ragadozók	Carnivora	Mustelidae	molnárgörény
48 Ragadozók	Carnivora	Mustelidae	házi görény
49 Ragadozók	Carnivora	Mustelidae	amerikai nyérc
50 Ragadozók	Carnivora	Mustelidae	nyest
51 Ragadozók	Carnivora	Mustelidae	nyuszt
52 Ragadozók	Carnivora	Mustelidae	európai botz
53 Ragadozók	Carnivora	Mustelidae	közönséges vidra
54 Ragadozók	Carnivora	Felidae	európai vadmacska
55 Ragadozók	Carnivora	Felidae	eurázsiai hiúz
56 Párosujjú patások	Artiodactyla	Suidae	vaddisznó
57 Párosujjú patások	Artiodactyla	Cervidae	gímszarvas
58 Párosujjú patások	Artiodactyla	Cervidae	európai dámszarvas
59 Párosujjú patások	Artiodactyla	Cervidae	európai őz
60 Párosujjú patások	Artiodactyla	Bovidae	muflon
61 Nyúlalakúak	Lagomorpha	Leporidae	mezei nyúl
62 Nyúlalakúak	Lagomorpha	Leporidae	üregi nyúl
63 Rágcsálók	Rodentia	Sciuridae	vörös mókus
64 Rágcsálók	Rodentia	Sciuridae	európai ürge
65 Rágcsálók	Rodentia	Castoridae	eurázsiai hód
66 Rágcsálók	Rodentia	Gliridae	erdei pele
67 Rágcsálók	Rodentia	Gliridae	nagy pele
68 Rágcsálók	Rodentia	Gliridae	mogyorós pele
69 Rágcsálók	Rodentia	Sminthidae	magyar szöcskeegér

HAZAI EMLŐSÖK LISTÁJA

rend	család	tudományos név	magyar név
70 Rágcsálók	Rodentia	Spalacidae	magyar földikutyá
71 Rágcsálók	Rodentia	Spalacidae	délvidéki földikutyá
72 Rágcsálók	Rodentia	Cricetidae	mezei hősög
73 Rágcsálók	Rodentia	Cricetidae	vöröshátú erdei pocok
74 Rágcsálók	Rodentia	Cricetidae	közönséges kőszapocok
75 Rágcsálók	Rodentia	Cricetidae	északi pocok
76 Rágcsálók	Rodentia	Cricetidae	esalitjáró pocok
77 Rágcsálók	Rodentia	Cricetidae	Lavamed-pocok
78 Rágcsálók	Rodentia	Cricetidae	földi pocok
79 Rágcsálók	Rodentia	Cricetidae	mezei pocok
80 Rágcsálók	Rodentia	Cricetidae	pézsmapocok
81 Rágcsálók	Rodentia	Muridae	törpeegér
82 Rágcsálók	Rodentia	Muridae	pirók erdei egér
83 Rágcsálók	Rodentia	Muridae	sárganyakú erdei egér
84 Rágcsálók	Rodentia	Muridae	közönséges erdei egér
85 Rágcsálók	Rodentia	Muridae	kislábú erdei egér
86 Rágcsálók	Rodentia	Muridae	vándorpatkány
87 Rágcsálók	Rodentia	Muridae	házi patkány
88 Rágcsálók	Rodentia	Muridae	házi egér
89 Rágcsálók	Rodentia	Muridae	güzüegér
90 Rágcsálók	Rodentia	Echimyidae	nutria

Revised checklist of Hungarian wild mammals

GÁBOR CSORBA^{1*}, TAMÁS CSERKÉSZ¹, TAMÁS GÖRFÖL^{1,2}, ATTILA NÉMETH^{3,4} & ANIKÓ ZÖLEI⁵

¹ Hungarian Natural History Museum, Baross u. 13. H-1088 Budapest, Hungary

² National Laboratory of Virology, Szentágothai Research Centre, University of Pécs, Ifjúság útja 20, H-7624 Pécs, Hungary

³ Department of Nature Conservation, Zoology and Game Management, University of Debrecen, Böszörményi út 138, H-4032, Debrecen, Hungary

⁴ Mammal Conservation Group, BirdLife Hungary, Költő u. 21, H-1121 Budapest, Hungary.

⁵ Research Institute of Organic Agriculture, Ráby Mátyás u. 26. H-1038 Budapest, Hungary
*E-mail: csorba.gabor@nhmus.hu

ÁLLATTANI KÖZLEMÉNYEK (2024) 109(1–2): 49–62.

Abstract. Up-to-date lists of wild species are not just about our curiosity to know what lives around us, but they form the basis for national and international legislation, the listing of protected species, the CITES annexes, and even the IUCN Red List. The recent revision of the legislation on protected and strictly protected species in Hungary and the Atlas of European Mammals project have also necessitated the renewal of the list of wild mammals in Hungary. Due to the regular appearance of new species, the permanent presence of species previously observed only occasionally, the separation of newly recognized cryptic species, and taxonomic revisions, the number of mammal species occurring in Hungary has risen to ninety.

Keywords: distribution, Hungary, Mammalia, species list

Accepted: 21.10.2024

Published online: 08.11.2024